

مسئله ملی و سیاست

قرون وسطی - اوضاع اقتصادی و سیاسی - بورژوازی اروپا
در برابر فنودالیسم - نهضت های کارگری قرون هفده و هیجده - انقلاب
فرانسو و بورژوازی - انهدام فنودالیسم. بورژوازی در جهان - ناسیونالیسم
از قرون وسطی تا طلوع قرن نوزدهم .

حمید - حمید

استبداد ناسیونالیستی که از قدیمترین ازمینه تاریخ با تغییرات مداومی که در اوضاع
اقتصادی و سیاسی و روحی ملتها ایجاد میشده است موجود بوده است در ادوار مختلف علل نبرد
ها و اختلافات خانوادگی و جمعیتها و احیانا ملتها را فراهم می آورده است و تا زمان ما که
نقطه عطف تفکرات و ایدئالهای بشری است ادامه دارد.

تغییرات و تحولات اجتماعی که در همه دورانیهای تاریخی و در تمام کشورهای شرقی
و غربی بوقوع پیوسته است بی تفاوت از یک اصل طبیعی سرچشمه گرفته است و آن وجود نزاع
ابدی طبقات است که عواملی خاص و ملی در راه ایجاد و وسعت گرفتن این آتش تحول و تغییر
موثر بوده است.

مطالعه تاریخ تمام ملل بعمامی آموزد که حاکمین سیاسی و نیروهای مقتدر و حاکم در
این کشورها چه گونه خود عامل اساسی تشدید آتش تغییرات بوده اند . احتیاج که مادر طبقات
است خود یکی از علل مبارزات اجتماعی در همه ادوار تاریخ انسان است هر جا که قدرت
انحصار اقلیت ظالم بوده است این دیگر گونی و نزاع دامنه دار تر و شدیدتر پایان
گرفته است .

مصر، چین، سومر. آ کدو همه آن کشورهای که از نظر تاریخ سابقه ممتدی داشته اند
میتوانند برای اثبات نظریات ما شاهد و گواه صادقی باشند بوروکراسی نظامی ابتدائی در
سلسله ساسانی که با اعتقادات مذهبی آریائی بهم آمیخته شده بود و از اشکانیان که بخاطر حفظ

ارمغانهای بچنگ آورده خود اعمال میکردند بارث برده بودند خود یکی از علل مؤثر در هم ریختن امپراطوری ساسانی است اجحاف و امتیازات طبقاتی که در زمان ساسانیان ایجاد شده و اتوریته مذهبی آنان که همه موجودیت طبقه زحمتکش یا استریوفیشیون (۱) ایرانی را زائل ساخته بود چنان محیطی را ساختمان میکرد که تاریخ از نظر برخورد عقاید و نبرد ایدئولوژیک و بازیهای طبقاتی نظیر آن بیاد ندارد. (۲)

و همین علل مذکور بود که اعتقادات و مسائل ناسیونالیستی ملل را در ادوار بخصوصه آنان منطبق با شرایط محیطیست آنان میساخت و تظاهرات ملی این ملتها در کشاکش نبردهای طبقاتی آنان است که موجود عظیم ترین وقایع تاریخ گردیده است و این علل و همین علل است که سلسله ششم چین در عهد ای وانگ I. wang را بهم میریزد و شاهنشاهی هخامنشی را در برابر یورش طبقات مختلف ایرانی در منطقه مادی نشین قرار میدهد و بالاخره پادشاهی ساسانی را در ایران بهم مینماید (۳) تحلیل نظریات و سیاستهای ملی در همه دوره های تاریخی در کشور های مختلف هدف این مقاله نیست آنچه که علماً برای بحث در این گفتگو انتخاب شده است مسئله ملی را از قرون وسطی باختصار مورد بررسی قرار میدهد

ایدآلهای ملی از قرون وسطی با ترکیب ابتدائی خود در آثار فلسفی و سیاسی رخنه کرد بفاصله قرون یازده و دوازده و سیزده و چهارده که سالهای نزاع و کشمکش خداوندان کلیسا و امپراطوریهای عظیم غربی بود تمام تحریرات سیاسی و فلسفی که احیاناً در آنها کوشش میشد از ایدآلهای ملی سخن گفته شود بصورت مشاجرات و مباحثه بود. در قرن سیزده هنوز همه آثار فرهمگی مردم مغرب که تحت تاثیر مبارزات قنودالیستی امپراطوران و پاپهای مقتدر کلیسا بود تحت الشعاع سیستم های عظیم تئولوژی و متافیزیک و مکتب فلسفی (اسکولاستیک) (فلسفه مدرسی) (Scolastique) قرار داشت این نبرد سهمگین که از اواسط قرون وسطی از جهت بین مراکز روحانی بخاطر استقرار اتوریته مذهبی و نظارت بر امور دولتی و ملی و قدرت دولتی و سیاسی امپراطوران و طرفداران قنودالیسم غربی واقع شده بود همه آن تفکرات و اندیشه های ملی مردم و قنوداروپائی را جان دارتر میکرد

مسئله ملی (که در آستان ایجاد سیستم قنودالیستی نوین که از قرون وسطی بعنوان یک مرحله جدید تاریخی شناخته شد تحت تاثیر قوانین اهل مدرسه اخلاق جدیدی را برای مردم همه قاره اروپا بارمغان آورد) باقیافه جدیدی که باشکل حکومت سیاسی و اقتصادی آن عصر انطباق داشت مطرح گردید و همه پدیده های اجتماعی این سیستم هنر، فرهنگ، سیاست علم، حقوق و اخلاق نسل جدیدی را در نیمی از کره عرض پدید می آورد

تضاد موجود بین پاپالیستها و طرفداران امپراطوری که ریشه ای کهن داشت مردم را واداشت تا مزایای بیشتری را بتوانند بدستگاههای حاکم بقبولانند نظم اصولی مشروطیت و موسسات مشروطیتی قرارداد انواعی از هیئت ها و مجلس های حاکمه از قبیل شوراهای

(۱) اصطلاح اوستائی است (۲) بمقاله نویسنده تحت عنوان اوضاع طبقاتی آریاها

مراجعه شود

(۳) نبرد ایدئولوژیک در امپراطوری ساسانی نوشته نگارنده

سلطنت، داد گاههای قانونی که انواع مختلف محاکمات را به پده می گرفتند و بالاخره پارلمان و بسیاری دیگر امتیازات جدید نصیب مردم گردید در چنین کشمکش و فراز نشیب سیاسی و مذهبی نوزاد کهن فئودالیسم قدم بعرضه حیات میگذازد و تراغ بین دو طبقه روحانی و سیاسی که همه شئون اجتماعی مردم تمام دوره قرون وسطی را تحت نظارت دقیق و کنترل شدیدترین قوانین موضوعه خود داشت سبب و علت العلل تکامل و دیگر کونیهای نوینی گردید که همه خصوصیات ملی بشر قرون وسطی هنر، فرهنگ، فلسفه و حقوق آنان را ساختمان می کرد در محیط چنین مشاجرات تاریخی است که فئودالیسم که انگیزاسیون وجه مشخصه آن با تمام مراحل دیگر تاریخی است بنحو کامل پس از درهم شکسته شدن امپراطوری فرانکها (۴) پرورش مییابد ولی آغاز حکومت فئودالیستی سابقه ممتدی داشت که از قرن ششم با سلطنت کلویس آغاز شد و نبرد خونین صلیبی که بجهت استرداد ارض مقدس و بر وفق نقشه منظم سیاسی و مذهبی طرح گردیده بود یکباره اوضاع مغرب را دیگرگون ساخته بود در نخستین جنگهای صلیبی که بطر راهب و کودفرادو بولون شرکت داشتند ۱۰۹۹ و ۱۰۹۵ اورشلیم فتح گردید و فرانکها چهار امیر نشین مستقل در سوریه تشکیل دادند و در جنگ دوم ۱۱۴۸-۱۱۴۷ در نزدیکی دمشق مسیحیان شکست خوردند و اگرچه در اثر این بیماری خانمانسوز که در پایان آن نشاط و شوق ملی فرونشسته و نماینده اصیل ناسیونالیسم اروپائی «مسیحی» بود موجود سیستم جدیدی در تاریخ سیاسی گردید که اکنون ما از آن بعنوان فئودالیسم نوین تاریخ یاد میکنیم فئودالیته شوالری (۵) Feodali et chevalerie زائیده میشود و آنچه که در این زمان در اثر ویرانیهای مر کبار جنگهای صلیبی و تهاجماتی که دولتهای کارولنترین را يك سره از پای در آورده بود ۹۵۰-۹۰۰ و نزاع مالکین بزرگ و پادشاهان کاپستین و بالاخره جنگ هفتم ۱۲۵۴-۱۲۴۸ بر ضد مصر که در منصوره مواجه باشکست گردید و جنگ هشتم ۱۲۷۰ که بر ضد تونس ایجاد شد و بر اثر مرگ پادشاه متوقف ماند و همه وجه مشخصه اوضاع اقتصادی قرون وسطی است

مردم تحت حمایت ارباب و سرسپرده او تلقی میشدند مالک از صاحبان اصلی زمین اراضی و مزارعی را که فقط حق انتفاع از آن دارد و حق مالکیت ندارد میگیرد بتدریج و به اقتضای ضرورت و بحکم وراثت «حق انتفاعی» که بنجباوا گذار شده بود تیول آنها گردید و آنچه بهوام و توده های رنج کشیده و گذار شده بود بر اثر آداب و رسوم فئودالیته مخصوصا رسوم مربوط ببیگاری و وام اصل زمین متعلق بارباب شد و رعیت باو خراج میپرداخت شکل مبارزه سیاسی و مذهبی (تئوکراسی) که همه قرون وسطی را فرا گرفته بود تنها در کادر جغرافیائی فرانسه محدود نبود بلکه تمام کشورهای غربی بخصوص انگلستان و آلمان را نیز فرا گرفت

جنگهای صد ساله که بین فرانسه و انگلستان تشکیل شد و علل آن در سالهای بین ۱۳۳۷-۱۴۵۳ ریشه گرفته بود و زمان سلطنت دوک دو کین Duc de augene تشدید شد

History of political theory by : George Sabaim (۴)

(۵) فرانسه قرون وسطی Verdan L. solinier

دوک دو کین که در فرانسه صاحب سرمایه و اراضی فراوان بود در اثر یک سلسله منازعات خانوادگی داعیه پادشاهی فرانسه داشت شورش دهقانان ژاگری علل وضع عهد نامه بریتین Bretiyny در سال ۱۳۶۰ گردید و در اثر این عهد نامه قسمتی از خاک فرانسه بیادشاه انگلیس واگذار گردید

رقابت‌های شدید اقتصادی فتودالیستی بحران شدیدی را در سال ۱۴۲۹-۱۳۸۰ ایجاد کرد و بالاخره بر انداختن آخرین آثار سلطه انگلیس بالاستخلاص کین و نورماندی و اصلاحات اقتصادی و نمو طبقه متوسط که در آخرین تلاشهای خود بخاطر تسلط بر سرمایه بود روزهای آخرین عمر فتودالیسم را بر سر می‌آورد در آلمان نیز وضع بهمین منوال بود دانش و اقتصاد و فرهنگ تا سال ۱۰۵۰ تیول کشیشان بود رابطه اشراف با سواد فرانسه و ایتالیا نه تنها فرهنگ و زبان مردم آلمان را نیز تسخیر می‌کرد بلکه فتودالیسم را نیز با شکل تازه ماهمه خصوصیات کهنش بارمغان میداد در این مبارزات که پایه اقتصادی مردم را بهتر و بیشتر مینمایاند در این مدت گاهی اتوریته مذهبی کلیسا و گاهی قدرت سیاسی شاه و امپراطور سلطه مییافت یک حقیقت اقتصادی که موجود اصلی فتودالیسم در همه کشورهای با اثر کبب نوین آن گردید حالت کشاورزی بود که علت ایجاد جامعه های قریه و قصبه گردید سازمان جامعه و حکومت اساساً جنبه محلی گرفت و پارلمان و دادگاههای دولتی تحت نظارت دقیق فتودالهای شهر و دهات و وابستگان آنها و قویا با دخالت مستقیم مراجع مذهبی ایجاد گردید در چنین موقعیتی فتودالیسم جاندار و استعمارگری پدید می‌آمد.

ناسیونالیسم قرون وسطی که اینک میتوانیم با چنین نظر گاه وسیعی به آن بنگریم و همه خصوصیات آنرا بررسی کنیم بمحور مذهب، تئو کراسی فتودالی و اقتصاد خانجانی نظر سیاست داخلی و ایجاد مزارع خانوادگی و زمینهای ارثی و تحمیل قدرت پاپالیستی مسیحی به تمام ملتهای غیر مسیحی دوران داشت.

تنها مذهب و تنها مذهب با همه خصوصیات آن بر جان و مغز مقتدرین سیاسی و مذهبی اروپا حکومت میکرد و سیستم اقتصادی فتودالیسم که با شکل تازه اش بر پایه اندیشه مسیحیت و تعصبات آن رشد گرفته بود نمیتوانست جز آنچه که پنج قرن تاریخ را در خون آتش بردگی و تبهکاری بکشد نتیجه ای داشته باشد. مسئله ملی در ادوار پیش از رنسانس تنها در کادر مباحث حقوقی و تنها از نظر گاه یک مسئله حقوقی مورد تحلیل قرار میگرفت و آنچه هم که این قبایل را بخاطر تعیین خصوصیات ملی تحمیل میکرد نمیتوانست منافع اشرافیت فتودالیسم را فراموش کند فرهنگ و هنر و دانش قرون وسطی از این خصیصه اشراف و بردگی مبررانه اند در خلال این قرون آنچه که سیاه منتهای خارجی که گاهی از جانب ایتالیا و گاهی از طرف انگلستان بمردم فرانسه تحمیل میشد و اصول مذهبی پروتستان و کاتولیک که بمدچنانکه ادبیات ملی فرانسه حاکی از آنست در همه تراوشات فکری آن ملت رخنه کرد بی تاثیر در ساختمان بنای فکری و استنباطات ناسیونالیستی مردم آن عصر نبود مسیحیت که فتودالیسم اینک آنرا پایگاه مقدس دوام خویش مییافت یک قرن مغرب زمین را بگورستانی از خرافات تبدیل کرده بود و آنچه را که برای حفظ اصول عالییه فتودالیسم لازم الاجرا میدانست بعنوان مسیحیت و توسط اولیاء مذهب کلیسا میقبولانید.

فرتوناتوس اسقف پواتیه بالغ بر سیصد قطعه از مدیحه - رقه و سرود در باره کرامات و مناقب اولیاء مسیحی بیاد کار گذاشت. ادبیات ملی از ۶۴۱-۷۲۰ بخاطر جلای سرسراهای اشرافی تنها و تنها تاریخ قهرمانی و عشق های شوالیه های فرانسه بود سنت های مسیحی آن چنانکه همه شئون اجتماعی مردم را میساخت مضمون همه آثار ملی قرار میگرفت

آنچه که با موجودیت خود تاریخ سده ۱۵ تا اواخر قرن نوزدهم را بهم پیوند میدهد یک سری منازعات جهانی است که یکبار دیگر با قطعیت تضاد آشتی ناپذیر و دینامیک طبقات را بارزتر مینماید هیچ یک از علمای اقتصاد و استادان جامعه شناسی درون کلیت ها در جریان ارائه نظریات خود نمیتوانستند تکامل طبیعی تاریخ را خلاف آنچه که بیان میکردند بپذیرند ولی تاریخ عکس همه آنچه را که آنان میپنداشتند در سیر حتمی الوقوع خود آنچه ان شرائطی را پدید آورد که یکبار همه تمام پندارهای کلاسیک را دیگرگون ساخت و کاخهای ایدآلی سوسیالیستهای قرون تجدد را درهم نوردید

استراتژی و تاکتیک احزاب و نمایندگان و حکومت های سیاسی بی آنکه در معنی تغییری حاصل کرده باشد موجود قوانین ، اصول در و رویو شیهای فریبنده گردید که توانست طبقه کارگر را تا نیمه دوم قرن حاضر در کشورهای غربی تحت سلطه نگاهدارد و بر بحرانهای شدید اقتصادی با انواع و اقسام روشهای نوین سرپوش گذارد ولی آنچه که وجه مشخصه بارز قرون وسطی و دوره رنسانس است سیستم سیاسی و اقتصادی نوینی است که کلا از گذشته شدیداً متمایز است در این دوره است که جبراً طبقه جدیدی بوجود میامد و بردگان بسرفها تبدیل میشدند و بالاخص انقلاب صنعتی جدید طبقه دیگری را آبتن بود که دیر یا زود دنیا را در برابر دیگر کونی شگرفی قرار میداد

در کشورهای سیاسی و اقتصادی و تلاشهای بیشتر انجام فتودالیم و مقامات کلیسایی تغییرات شگرفی بفاصله سالهای ۱۴۴۰-۱۵۰۰ احساس میشد سلطنت مطلقه ملی تحت قدرت شاه در میان مردم ریشه گرفته بود کلیسا نفوذ خود را و امیکذاشت و نمیتوانست اصلاحات سیاسی و مذهبی را که وعده داده بود بانجام رساند و این آشفتگی و از هم گسیختگی رشته امور که کلیسا را در بحران شدید فرو برده بود ایجاد دستگاه تفتیش عقاید را ساختمان کرد توطئه مالکین با دستگیری اولیاء مسیح علیه لوئی یازدهم در محرابهای کلیسا سامان میگرفت تر که ادرق - طنطنیه آرام نمیکرفتند و تا حدود ثرات پیشروی کرده بودند لوئی دوازدهم پس از انقراض پادشاهی شارل هشتم که با «آن» ملکه بر تانی ازدواج کرد بسلطنت رسید ۱۵۱۴ بورژوازی بر مغرب زمین مسلط میشد این طبقه در ایتالیا زودتر پدید آمد و در قرن ۱۶ بفرانسه ارمغان داده شده بود

طبقه متوسط که در قرون وسطی از همه حقوق سیاسی و اجتماعی محروم بود در زمینه اقتصاد از عاملین تولیدی محسوب میگردد اینک بحکومت رسیده بود خط مشخص تکامل طبقاتی بورژوازی را میتوان بین سالهای ۱۴۹۴ مقارن با جنگهای ایتالیا تا ۱۵۹۸ یعنی زمان سلطنت هانری چهارم تعیین کرد ولی تکامل هنوز از نظر جهانی حائز اهمیت نبود حوادث بین قرون ۱۶ تا نیمه دوم قرن نوزدهم علل قدرت سیاسی و جهانی بورژوازی صنعتی در دنیا گردید

ولی آنچه که قرن شانزدهم را از دیگر قرون مآخذه آن متمایز میکند اوضاع اقتصادی و سیاسی جدیدی است که برزخ دنیای قرون وسطی و نوزده و بیستم است

در این قرن است که حکومت مطلقه استبدادی مستقر میگردد و انجمنها و مجالس معتدل بتدریج از میان میروند و جماع عمومی مجالس ولایتی از طرف دیگر پارلمان پاریس از حق تدوین احکام (برای تنفیذ احکام سلطانی لازم بود) پارلمان آنها را تصویب کند (و حقوق و استیضاح استفاده مینمود حتی میخواست که بعنوان هیئت مقننه بر اعمال شخص پادشاه نیز نظارت داشته باشد) اما بتدریج قدرت پادشاه از این حد تجاوز کرد چنانکه در ۱۵۱۶ مجلس را بتصویب و تدوین موافقت نامه مجبور نمود بالاخره بر اثر تمرکز قدرت حکومت مطلقه استبدادی مقام خود را تحکیم کرد شورای مهم امور که پیش از تنفیذ چندین باره همه امور تصمیم میگرفت (۶) موافقتنامه ای که بین فرانسوی اول و پاپ لئون دهم سال ۱۵۱۶ امضاء گردید تعیین اسقف و کشیش را بعهده شاه و اگذار میکرد. سلطنت یک نمونه ترقی و پیشرفت بشمار میرفت تمام عناصر انقلابی که در قشر قنودالیزم ایجاد میشدند مجبور بودند بسلطنت تکیه کنند.

جنگهای ایتالیا که در بین سالهای ۱۵۲۱ و ۱۵۲۶ ادامه داشت فرو نشست ولی نیروی که بین فرانسه و اطریش آغاز شد بمردم این کشور امان ترمیم اقتصادی را نداد مقامات کلیسائی بغاطر تقرب بدربار بمبارزه پیگیری متوسل شده بودند و این مبارزه که بین کاتولیکها و معتقدین اصلاحات دینی در سال ۱۵۳۳ تشدید گردید دورنمای اوضاع سیاسی فرانسه و تکامل بورژوازی را طرح مینمود مذهب حس میگرد که میتواند از طبقه جدید بعنوان پایگاه نوین استمرار اوضاع کهن استفاده کند

شرایط نوینی که انحصار چنان بورژوازی در زمینه اقتصاد پدید آورده بودند وضع سیاسی قرن شانزدهم را ایجاب میکرد

مرکاتنیستها که در اوائل قرن شانزدهم بظرف خاص اقتصادی را عرضه میداشتند و شرایط بورژوازی بدوران رسیدن مادر آن بود اساس فکری طبقه جدید صنعتی را پایه نهاد مرکاتلیسم که در اسپانیا بقدرت رسیده و زودتر توانسته بود جاده استعمار گرانه را که در اثر کشف قاره آمریکا و پیدایش راه تجارتهای با هند پدید آمده بود بگردد و هموار کند از اسپانیا بسایر کشورهای اروپائی نظیر فرانسه و انگلستان رسوخ نمود.

همه آنچه که گذشت در ایجاد نهضت های کارگری نیز بی تاثیر نبود آنابیتسم و شورشهای دهقانان از اغتشاشات پرولتاریائی مشابه آن در ادوار بعد بمراتب بیشتر موجب نفرت و دلهره طبقه بورژوازی قرن شانزدهم گردید و اصلاح طلبان را بر آن داشت تا با وضع قوانین مسیحی کارگران و طبقه زحمتکش را از مقابله بانیر و های دولتی بازدارند معینا در سال ۱۶۲۵ و ۷۵ در ناحیه ویوآره و پروتانی قیام دهقانان آغاز شد

طی دو قرن هفده و هجده وضع سیاسی فرانسه نیز در کشمکش بین سیاستمداران و فلاسفه و اولیاء مسیحیت در جریان بود فساد سلطنت آن حیثیت را باقی نگذاشته بود

که اصلاح طلبان بتوانند با تشبث به عواملی برای این دستگاه پوسیده قرون وسطائی اعاده حیثیت کنند

انقلاب ۱۶۸۸ انگلستان بی‌کباره وضع فرانسه را نیز در گون کرده بود و اینک مرکز پرورش نظریات سیاسی به فرانسه انتقال مییافت در سالهای آخر قرن هفدهم مردم جبراً بجانب نظریات سیاسی نوینی سوق داده میشدند و این فکر بین سالهای ۱۷۵۵ تا سالهای انقلاب فرانسه بیشتر و بیشتر رونق میگرفت، اندیوید آلیسم سیاسی و اقتصادی حاکم بر امور بود قرون شانزده و هفده و هجده در فرانسه نمونه کامل حکومت فردی مستقر گردید و تنها منافع طبقات حاکمه که در کادرا انحصار وسائل تولید و منابع تولیدی محدود و بوسیله رژیم صنعتی تامین میگشت مورد توجه قرار داشت

تولید مواد اولیه صنعت تجارت حمل و نقل و همه نیروهای مولده در اواخر قرن هیجده و اوائل قرن نوزدهم بشکل صنعتی نوین ایجاد گشت و به انضمام صنایع ظریفه به انحصار و مونوپول بورژوازی بود

مداخلات دولتی در امور اقتصادی که تنها بخاطر حفظ منافع انحصارچیان و بورژوازی بقدرت رسیده انجام میگرفت خود ضربات سنگینی به پیکر اقتصادی کارگری وارد میساخت قوانینی که از قرن هیجده به بعد به نفع طبقه کارگر که اینک جبراً بوجود آمده بود وضع میشد جز رویاهای فریبنده که از جانبی کارگران را به آینده امیدوار میکرد و از جهت دیگر تصور دوام بیشتر سلطه بورژوازی را برای آنان میساخت نبود قانون لوشاپلیه، *Boi le choeler* آزادی کار را به کارگران نوید میداد ولی آنچه که قیافه کریه واضعین این قانون را مینمایاند بخوبی هویدا بود قانون مزبور اگرچه انتخاب کار را برای کارگران آزاد شمرد ولی از جهت دیگر اجتماع کارگری را که تنها طریق آزادی آنهاست با انحاء مختلف ممنوع و سرکوب میکرد

این سرکوبی و منع آزادیهای اجتماعی ثمره خونینی داشت که در سالهای قرن نوزدهم بیارآمد در انگلستان نیز وضع بهمین نحو بود با اینکه خصوصیات بارزی اوضاع سیاسی و اقتصادی و مبارزات ناشی از این اوضاع تفاوت فاحشی بین تولد بورژوازی فرانسه و انگلستان ایجاد میکنند مع الوصف از نظر کلی این جریان در هر دو کشور تشابه کاملی دارند سلطنت مطلقه در انگلستان بمراتب زودتر و آرامتر از فرانسه استقرار یافت خانخانی ایالتی که میراث قرون وسطی در فرانسه بود در انگلستان سابقه تاریخی نداشت و همین امر که ایجاد منازعات طولانی در زمینه کسب امتیازات ملی در فرانسه شدیدی از عمل بارزی بود که پارلمان و سلطنت مطلقه را در فرانسه که از وسائل حیاتی بورژوا در همه تاریخ است پس از یکرشته نبردهای طبقاتی و جهانی مستقر ساخت. هنگامیکه در قرن هفدهم فکر مخالفت با سلطنت در انگلیس پرورش مییافت موضوع بصورت کشمکش بین شاه و پارلمان عرض وجود کرد و درست مغایر آنچه که در فرانسه انجام گرفت.

مبارزات سیاسی بین مستقلها و کالونیستها لولیه‌ها و دیگرها تاریخ سیاسی انگلستان را در سه قرن ۱۶ تا ۱۸ تشکیل میدهد جریان حوادث و اوضاع محلی انگلیس در قرن هفدهم کار پیشوایان را با آنجا کشانید که همه برخلاف معتقدات سابق خویش وهم برخلاف مشروطیت انگلستان دعوت قدرت حاکمه برای پارلمان نموده و آنرا بموقع عمل واجرا گذارند جنگهای داخلی در انگلستان و فرانسه موجب گردید که افکار و عقاید سیاسی نیز دوش بدوش واقعیت زمان پیشروی کند و گویا نظریاتی نظیر عقاید سرتوماس اسمیت (۷) هوکروکوک اینک پذیرنده‌ای نداشت نهضت لولی‌ها که در سالهای ۱۶۴۷-۱۶۵۰ بصورت یک حزب سیاسی وجود بود موجود برالینسم انقلابی قرن هیجدهم و نوزدهم گردید.

تفاوت بازرسی که وضع انگلیس در این قرون با فرانسه داشت آنکه بورژوازی انگلستان در سال ۱۸۳۲ قدرت سیاسی لازم را بدست آورد و همین انقلاب صنعتی که با قدرت بورژوازی در آن کشور ایجاد شده بود نتایج بازرسی را ببار آورده بود ولی مقارن همین سالها فرانسه تازه بجانب تکامل صنعتی گام برمیداشت انگلستان توانسته بود در زمین صنعتی جدیدی که چنگ در منابع تولیدی دیگر رملتها بیفکند ایجاد کند ولی فرانسه هنوز دارای ملتی بود که صنعتگران حرفه‌ای در آن قدرتی داشتند. در سال ۱۸۸۸ مشروطیت انگلستان یعنی حکومت اشراف و سرمایه‌داران در انگلستان تحکیم پذیرفت از نیمه قرن هیجدهم وضع دیگر گونی شگرفی حاصل میکند و این ضدکاری که صرفاً بغاظر حفظ منافع کارتلها و انحصارچیان وضع شده بود زندگی طاق فرسائی را ایجاد کرده بود که غیر قابل دوام مینمود صنایع بزرگ صنعتی تکامل مییافت و تولید بیش از پیش فرونی میگرفت و بهمین دلیل طبقه کارگر که اینک عدم تعادل محسوس را در زمینه اقتصادی ملی خود حس میکرد نمیتوانست آرام بگیرد اجتماعات مخفی نطفه نهضتهای کارگری را در فرانسه میساخت این جنبشها از سالهای ۱۸۳۰-۱۸۴۸ بیشتر و بیشتر وسعت میگرفت و پرولتاریای جدید که تازه رشد میگرفت و احساس به‌اید تولوژی صحیحی مبتنی بر اصول طبقاتی وی باشد در او بیدار شده بود. به بورژوازی تازه نفس پیوست زحمتکشان میپنداشتند که با اتکاء به نیروی بورژوازی ضعیف که اینک عصبانی و خشم آلود و دلس‌میتواند بنای اقتصادی موجود را بهم بپاشد ولی آینده که در انتظار آنان بود از مرحله شگرفی در مبارزات ملی طبقه کارگر بروشنی پرده بر گرفت و آگاهانه نشان داد که طبقه کارگر نمیتواند با اتکاء به بواژوازی در همه مراحل انقلابی پیروز شود و بورژوازی یار وفادار تمام سنین پرافتخار انقلاب پرولتاریا نخواهد بود.

در سالهای ۱۸۳۰-۱۸۳۱ به ترتیب کارگران مطبوعات و سپس صنایع ابریشمی لیوان با قریب سی هزار نفر راز کارگران مختلفه این دسته بشورش پرداختند ولی ارتش نیروی کارگران را درهم شکست این آزمایش مقدماتی کارگران در دستجات سیاسی آنروز جدائی و انشعاب شدیدی را فراهم کرد و بشهد که قبلاً با سن سیمونیستها همکاری میکرد از آنان جدائی کرد و به جمعیت هواخواهان ملت پیوست و اتحادیه های تولیدی کارگری را تشکیل داد در ولایات نیز ماجرا چنین بود همه کارگران دست باعصاب زدند و قیام سه روزه آنار که پایه‌های قدرت بورژوازی را محکم و محکم‌تر میکرد و مرحله جدیدی را در تاریخ

ساختمان می نمود به پیروزی نائل آمد ولی از آنچه که شورش پدید آورده بود جز فشار بیشتری که بر زندگی اقتصادی کارگران وارد می ساخت نتیجه دیگر عاید نگردید

آنفانتن *Enfantin* که از موسسان سن سیم و نهم بشمار می آید نتایج روزهای ژوئیه را بدین طریق بیان میکند

«توده ملت سرپرست و پیشوائی نداشت بورژواها هنوز می توانند بخیال راحت بروند شورش مقدسی که انجام گرفت لایق آن نبود که نام انقلاب را داشته باشد هیچ چیز حتی در سازمان اجتماعی عوض نگردید، چند نام، چند رنگ، پرچم ملی، عناوین تغییرات مختصری در قوانین، اینها بود پیروزیهای این روزهای ماتم و فتح» (۸)

آنفانتن حق داشت با چنین لحنی از کارگران به نیشخند یاد کند و بورژوازی که عملاً یاور آن بود اعتماد دهد و از شورش کارگران بابی اعتنائی نام ببرد در حقیقت چیزی برای طبقه کارگر تغییر نیافته بود شکست روحی و مادی شورش کارگران با بحران اقتصادی بزرگی درهم آمیخت و کارگران را بر آن داشت تا در راه استوار کردن نظریاتشان بوسائل انقلابی تری متوسل شوند و همین امر موجب گردید که لایحه ۱۸۳۴ که منع تشکیلات و جمعیتهای کارگران را درخواست کرده بود بتصویب رسید و همین امر سبب ایجاد تشکیلات مخفی کارگران گردید طی این سالها سوسیالیسم علمی زائیده میشد اوج میگرفت و در مبارزه آشتی ناپذیری که در راه استواری آن بین دروغ پردازان و حامیان واقعی رولتاریا در گرفته بود آبدیده، زنده و غنی میگردد بهر حال در سال ۱۸۴۷ بحرانی در راه آهن فرانسه بوجود آمد (۹) و بیش از همه وقت دامنه فقر و بحران و آشفتگی ناشی از آن را وسیع میکرد یکسال پس از این بحران انقلاب ۱۸۴۸ فرانسه آغاز شد و رولتاریا در روزهای گرم این انقلاب رویاهای فریبنده داشت و تعجیل قوانینی نیز بفتح آنان بتصویب رسید ولی هنوز آرزوی شیرین خواب خوشی که سوسیالیستهای بورژوازی انقلاب داشتند جامعه عمل نپوشیده بود که پس از انقلاب ژوئن ۱۸۴۹ بموجب قانون ۲۷ نوامبر همان سال و فرمان ۲۵ مارس ۱۸۵۲ تمام حقوق کارگران از رولتاریا سلب گردید

از نیمه دوم قرون نوزدهم طبقه کارگر که دیگر توانسته بود موقعیت خویش را در مبارزات ملی تشخیص دهد در کوران تراغ عمیقی قرار گرفته بود و موقعیت اقتصادی جدید که کارتل ها و بورژوازی انحصارچی پدید آورده بود جبر این طبقه نوین را در بطن جامعه خویش پروراند و بود کشاورزان که تکامل صنایع سنگین و کارخانه های صنعتی در شهر مانع رفاه اجتماعی آنان شده و هر روز بر فقرشان می افزود بشهر روی می آوردند

در نیمه دوم قرن نوزدهم کشاورزی اروپا دچار بحرانهای شدیدی گردید و رقابت شدیدی که در کشورهای صنعتی در زمینه تولید گندم و دیگر محصولات کشاورزی پدید آمده بود بر آتش بحران دامن میزد در سالهای بین ۱۸۷۰ تا ۱۸۸۰ در حدود یک ثلث قیمت گندم پائین آمد و تا سال ۱۸۹۴ کمتر از یک ثلث دیگر هم قیمت آن تنزل کرد در همان زمان تشکیل بورسهای گندم لیوریول و شیکاگو بیشتر مورد رگود بازار گندم اروپا شد

(۸) شماره ۵ ارگانیزاتور و شماره ۵ سال اول علم و زندگی

(۹) اقتصاد اجتماعی

چنینست خطوط کلی دورانی که قرون وسطی را بقرن بیستم پیوند میدهد و باز چنین است آن عوامل کلی تاریخی که مسئله‌های را منطبق با شرایط اقتصادی نوینی که پدید آمده بود گسترش میداد سرمایه‌داری با تمرکز و تشکیل مؤسسات بزرگ علمی و صنعتی تقویت گردیده بود و در همه منابع تولیدی و عوامل تولید ملی و جهانی جنگ می‌انداخت « امروز دیگر فرانسوی یا آلمانی یا اسپانیولی یا حتی انگلیسی (و امریکائی) وجود ندارد همه تنها اروپائی هستند... هر جا که پولی باشد که بدزدند یا زمانی باشد که سرشان را از راه بدر برند همانجا وطنشان است (۱۰) نظریات اقتصادی متعددی که در طی این قرون با انواع و اقسام مختلف و تحت ایسم‌های متفاوت و در حقیقت یکسان پدید آمدند می‌توانند آنچه را که مبنای تصورات ناسیونالیستی بورژوازی قرن نوزدهم است نمایش دهد

فلسفه سود جوئی فیزیو کراتها اقتصاد یون کلاسیک و کانتلیسم اندیوید آلیستهای و بالاخره سیاست اقتصادی ملی که استعمار فرانسه و انگلیس در آلمان تحت تاثیر نظریات هگلیانیسم فرانسویست مالی و بالقب ایجاد کرد همه و همه استنباطات ملی و تفکرات ناسیونالیستی جوامع اروپا را بخوبی (۱۱) مینمایاند

اینبار دو طبقه در برابر یکدیگر قرار داشت تضاد موجود که شرایط صنعتی اروپا بوجود آورده بود دو نحوه تفکر را در برابر هم قرار داده بود وضع اقتصادی آن روز جز آنکه این دو نحوه اندیشه انسانی را در همه پدیده‌های فکری آنان منعکس سازد چاره نداشت فرهنگ، دانش، هنر و تفکرات ملی و توده‌ای مردم حاکی از این شکل نوین تولید بود

بورژوازی میکوشید که وسائل تولید و بازارهای کشور خود را تصاحب کند و این جنگ اندازی در منابع که خصیصه ذاتی اوست بی‌پایان تر و بیشتر میشد میکوشید از داخل سرزمین خویش پافرا تر گذارد ملت‌ها را برده خود سازد و آنها را استثمار نماید و در این میان لشکر مقتدری از ستمکشان کارگران و عاملین اصلی تولید در کادر جغرافیائی حکومت بورژوازی در فقر و تنگدستی برده امپال ارباب بودند (۱۲)

ملاحظه میشود که در روزهای گرم آغاز قرن بیستم دنیا در برابر چه سیستم نوینی از تولید چشم گشوده بود و بورژوازی که در آغاز بخاطر انهدام قنود ایسم باقیافه دوستانه‌ای مبارزه را آغاز کرد و حقانیز متری بود اینک در مسائل مربوط به جهان و آنچه که در داخل مرزهای خود او قابل طرح بود با چه سیاست جهانگیرانه‌ای عرض وجود میکرد

«بربریت‌ها و تجاوزات ملل مسیحی در باره کلیه ملل دیگر با اعمال هیچیک از نژاد های دیگر هر قدر که اعمال ددمنشانه و بیرحمانه و جاهلانه و خالی از مهر باشد قابل قیاس نیست کشف کانهای زروسیم در آمریکا در پاره‌موارد نیست و نابود کردن اهالی بومی و در موارد دیگر بنگلامی در آوردن و زنده بگور کردن آنها در معادن آغاز تصرف و تاراج هند شرقی و مبدل ساختن افریقا بمیدانی برای تهیه سیاهان اینهاست آثار سحر گاه سرمایه‌داری (۱۳) و چنین است آنچه که بر مبنای آن ناسیونالیسم قرن نوزدهم اروپا طرح گردیده بود

(۱۰) تاریخ تحولات اجتماعی جلد سوم

(۱۱) نظریاتی درباره لهستان، روسو

(۱۲) ناسیونالیسم و اثر ناسیونالیسم

(۱۳) Capital by Carl Marx